

19.09.23

9-А-Б клас

Всесвітня історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Консульство та імперія у Франції. Наполеон Бонапарт.

Мета: характеризувати події Французької революції, наполеонівські війни та їхні наслідки; пояснювати причини краху наполеонівської імперії; наслідки рішень Віденського конгресу; визначати основні ознаки кризи «старого порядку»; вплив політики Наполеона на розвиток європейських країн; причини і наслідки політичних і соціально-економічних змін у Франції від 1789 до 1815 р.; висловлювати судження щодо історичного значення «Цивільного кодексу» Наполеона, діяльності Наполеона Бонапарта;

Актуалізація опорних знань

Бесіда

1. Унаслідок якої події у Франції встановилася яacobінська диктатура?
2. Коли було прийнято Декрет про «загальний максимум»?
3. Коли відбувся термідоріанський переворот?
4. Кому належала вища виконавча влада у Франції за Конституцією 1795 р.?
5. Якою подією завершилася Велика французька революція кінця XVIII ст.?

Мотивація навчальної діяльності

Новий політичний режим — Консульство, установлений у Франції після перевороту 9 листопада 1799 р. (18 брюмера), був спрямований одночасно проти демократичних перетворень у країні та проти спроб роялістів відновити монархію.

Реальна політична влада була зосереджена в руках вищих чинів армії й державного апарату. Своїм помічникам Наполеон Бонапарт дав вказівку: «Пишіть коротко і неясно».

Перегляньте відео: https://youtu.be/NrcXoiyVN30?si=6e67k9sqA_8uUj6p

Робота з поняттям

Імперія (відлат. imperium — влада):

- 1) монархічна держава, глава якої, як правило, носить титул імператора;
- 2) держава, що прагне до панування в регіоні або світі, здійснює агресивну зовнішню політику, прагне встановити контроль над іншими державами.

Вивчення нового матеріалу.

Історичний портрет

Наполеон Бонапарт (1769-1821 рр.) — одна з найяскравіших особистостей Нового часу, політичний, державний і військовий діяч Франції. Народився на о. Корсика в родині збіднілого дворянина. Освіту здобув у Брієнській військовій школі, у військовій школі в Парижі. У 1785 р. в чині молодшого лейтенанта артилерії Наполеон розпочав військову службу. У період Французької революції його було удостоєно звання бригадного генерала, а за Директорії призначено командувачем армії. У 1799 р. здійснив державний переворот, унаслідок якого став першим консулом. З 1804 р. — імператор французів. Увів Цивільний кодекс, здійснив ряд реформ. У результаті війн під владою Наполеона Бонапарта опинилася більша частина Західної й Центральної Європи. Розгром французької армії в Росії (1812 р.) став початком краху імперії Наполеона. Вступ у березні 1814 р. військ антифранцузької коаліції в Париж змусило його відректися від престолу. Бонапарт був засланий на о. Ельба. У 1815 р. він знову посів французький престол. Після поразки під Ватерлоо Наполеон удруге відрікся від престолу. Останні роки життя провів на о. Св. Єлени як бранець англійців.

Опрацюйте опорний конспект:

У Франції встановилася форма правління, що згодом дістала назву бонапартизму. Наполеон правив в інтересах великої буржуазії та користувався підтримкою селян-власників, які сподівалися, що він захистить країну від відновлення влади Бурбонів і забезпечить можливість користуватися одержаною в роки революції землею. Наполеон багато уваги приділяв розвитку економіки, державного управління та правової системи. Було прийнято закони, які підтверджували право на володіння майном, здобутим у роки революції. Уряд сприяв розвитку промисловості, надаючи вигідні державні замовлення підприємцям. Наполеон здійснив реформу фінансової системи, внаслідок якої з'явилася нова стабільна грошова одиниця - франк. У країні розгорнулися будівельні роботи. У містах з'являлися нові бульвари, мости, будинки. Все це сприяло прискоренню промислової революції у країні. Рівень промислового виробництва в 1810 р. зріс проти дореволюційного на 50%.

Водночас проти тих, хто був невдоволений політикою Бонапарта, застосовувалися жорстокі заходи. У країні з'явилася величезна кількість поліційних агентів. 60 із 73 газет було закрито, а ті, що залишилися, перебували під суворим наглядом. Критику урядової політики було заборонено.

З метою посилення своїх позицій Наполеон уклав угоду (конкордат) з папою римським Пієм VII, за якою католицизм визнавалося релігією всіх французів. Католицька церква зобов'язалася підтримувати першого консула.

Наполеон намагався привернути на свій бік і частину старого дворянства.

Емігранти дістали амністію (прощення) і право повернутися до Франції. Ті, що повернулися, одержали назад непродані маєтки.

Робота з підручником

Прочитайте відповідний матеріал, запишіть основні закони прийняті Наполеоном (стор.23)

Кодекси Наполеона

У 1802 р. Бонапарт став довічним консулом, а ще через два роки був урочисто проголошений "Імператором французів" Наполеоном I. З 1808 р. слово "республіка" замінили словом "імперія". В такий спосіб у Франції було відновлено монархію. Деякі республіканські установи - загальне виборче право, законодавчі палати - зберігалися, але суттєвої ролі не відігравали. Законодавчу владу було повністю підпорядковано виконавчій, яку зосередив у своїх руках імператор. Фактично ніщо у Франції не обмежувало його владу. Місцеве самоврядування було значно обмежено. Влада в округах і комунах, що на них поділялися департаменти, належала призначеним чиновникам.

Робота з таблицею. Опрацювати матеріал на стор. 24-25, скласти таблицю.

Перебіг наполеонівських війн

Дата	Подія	Значення
1805 р.	Трафальгарська та Аустерліцька битви	Поблизу мису Трафальгар 21 жовтня 1805 р. англійський флот під командуванням адмірала Нельсона знищив об'єднаний франко-іспанський флот. Десант до Англії став неможливим
1806 р.	Початок континентальної блокади	21 листопада 1806 р., перебуваючи в Берліні, імператор оголосив Англії блокаду. Англійські товари, які були знайдені на континенті, підлягали знищенню
1807 р.	Тільзітський мир російського імператора Олександра I з Наполеоном	Росія визнала всі завоювання Франції та приєдналася до Континентальної блокади
1808 р.	Наполеонівська армія підкорила Іспанію	Наполеон відсторонив від влади іспанського короля з династії Бурбонів і призначив правителем свого брата Жозефа
1810-1811 рр.	Французька імперія Наполеона досягла своєї найбільшої могутності, контролюючи більшу частину території Європи	Проте постійні війни виснажували ресурси Франції, серед французів зростало незадоволення, на підкорених територіях постійно відбувалися повстання. Економіка імперії була неспроможна витримати постійні воєнні дії
24 червня 1812 р.	Початок вторгнення Наполеона в Росію	Наполеон зібрав армію у кількості понад 600 тис. осіб, проти 240 тис. російських військ.
26 серпня 1812 р.	Бородинська битва	Битва була запеклою, проте жодна зі сторін не здобула перемоги.
Вересень 1812 р.	Спалення Москви	Армія Наполеона вступила в Москву. У місті почалися грабунки, а невдовзі спалахнула пожежа, яка знищила більшу частину міста. Російський похід закінчився повною поразкою

Жовтень 1813 р.	«Битва народів»	Шоста антифранцузька коаліція, до якої увійшли Росія, Англія, Пруссія, Швеція, Іспанія, Португалія та Австрія (понад 1 млн осіб). Три дні тривала битва, у результаті якої армія Наполеона була знищена.
Березень 1814 р.	Вступ союзників до Парижа	31 березня 1814 р. війська союзників без бою зайняли Париж. 6 квітня 1814 р. Наполеон Бонапарт зрікся престолу.

Віденський конгрес

6 квітня 1814 р. Наполеон Бонапарт зрікся престолу і був висланий на острів Ельба в Середземному морі, який передавався йому в довічне володіння.

Сподіваючись на швидку підтримку, Наполеон із 900 гвардійцями 1 березня 1815 р. висадився на півдні Франції. Королівські війська перейшли на бік колишнього імператора. 20 березня Наполеон вступив у Париж. Загалом Наполеон Бонапарт був при владі тільки сто днів (з 20 березня по 22 червня 1815 р.).

Європейські країни (Англія, Росія, Австрія, Пруссія, Швеція, Іспанія та інші країни сьомої коаліції) сприйняли це захоплення влади незаконним і оголосили війну. Вирішальною була битва під Ватерлоо 18 червня 1815 р.

Для урегулювання міжнародних відносин у вересні 1814 року представники практично всіх держав Європи з'їхались до Відня. Але основні рішення приймали представники Австрії, Пруссії, Росії та Англії. Вони розділись таємно на два табори — Росія та Пруссія, а також Австрія, Англія та Франція.

Після боротьби з Наполеоном конгрес весною 1815 року відновив свою роботу. 9 червня 1815 р. між делегаціями Австрії, Англії, Росії, Пруссії, Швеції та Португалії був підписаний «Заключний генеральний акт», до якого пізніше приєдналися й інші європейські держави.

Королівська влада династії Бурбонів розповсюджувалась на Францію, Іспанію та Неаполітанське королівство. Однак в економічному плані Франція мала виплатити контрибуції державам — учасникам антифранцузької коаліції.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Бесіда

1. Дайте характеристику державної влади в період Консульства й Імперії.

2. Які зміни в житті суспільства й держави знайшли своє відображення в Кодексах Наполеона?
3. Назвіть характер і цілі наполеонівських війн.
4. Розкажіть прохід і підсумки Трафальгарської битви та битви під Аустерліцем.
5. Якими були головні події війни Наполеона проти Росії влітку 1812 р.?
6. За яких обставин Наполеону вдалося прийти до влади після вислання на острів Ельба?
7. Назвіть основні положення «Заключного генерального акта» Віденського конгресу.

Метод «Прес»

Як ви розумієте вислів Наполеона?

«Мистецтво управління полягає в тому, щоб не дозволяти людям постаріти на своїй посаді».

«Для того, щоб володіти світом, немає інших секретів, окрім того, щоб стати сильним; сила не знає ані помилок, ані ілюзій».

- Я вважаю, що...
- Тому що..
- Наприклад,...
- Таким чином,...

Домашнє завдання:

- прочитати пар. 3
- Записати внутрішню і зовнішню політику Наполеона.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!

